תלמוד בבלי · אחרונים · חידושי רבי עקיבא איגר · סדר קדשים

חידושי רבי עקיבא איגר על מסכת זבחים

רבי עקיבא איגר

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

חידושי רבי עקיבא איגר על מסכת זבחים

רבי עקיבא איגר

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/חידושי-רבי-עקיבא-איגר-על-מסכת-זבחים/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

דף צה:

גמרא בעי רמב"ח תלאו באויר תנור מהו וכו'. ע' בהרמב"ם פ"ח מהל' מעה"ק שהעתיק איבעי' דהש"ס לענין שבירה בכ"ח, ורבים ומכללם הלח"מ תמהו אמאי לא העתיק בסתמא ומה לו להזכיר לישנא דכ"ח. והנה מה שרצו האחרונים ובכללם בעל מרכבת המשנה ליישב בסוגיין דמוכח מהסוגיא דבכ"נ אינו אסור בישול בלא בלוע. תמה אקרא דהרי רבא רוצה למיפשט ממתני' דא שבישל בו וכו' והיינו בכ"נ. א"כ תקשי לרבא הך הוכחה. והעולה על רוחי ליישב הוא בהקדם דברי הרמב"ם דדוקא בחטאת הטעון הכתוב שבירה בכ"ח. אבל לא בשאר ק"ק. ויצא לוכן ממתני' לעיל (דף צג ע"ב) דסיים זה חומר בחטאת מבק"ק וחשיב שבירה בכ"ח.

ובאמת קשה הרי כללא בידינו דכ"ח אינו יוצא מידי דפיו. ח"כ בפשיטות גם שאר קדשים טעון שבירה מצד בלוע נותר שבו דאינו יוצא ע"י הגעלה. וביארו המפרשים דס"ל להרמב"ם דבודאי הגעלה מהני לכ"ח להחליש טעמו הבלוע כמו בישול ירקות בכ"נ [וע' בב"י סי' צג] עד שאינו ראוי לחול עליו שם איסור כמו דשרי נ"ט בנ"ט דהיתירא מה"ט. וא"כ בשאר קדשים מהני הגעלה קודם שנעשה נותר. ואינו ראוי לחול אח"כ שם נותר. ובחטאת גזה"כ לחול גם נותר אף על טעם קלוש כהאי. וע' בכו"פ (סי' צג). ונ"ל דלכאורה דברי הרמב"ם מוכרחים עפמ"ש תוס' בשמעתין ד"ה אלא קדירות וכו' ובפסחים (דף ל' ע"ב) ד"ה התורה העידה וכו' והקשו אם נימא דבישול בלי בלוע אסור מנין לנו דכ"ח אינו יוצא מידי דפיו. ואי מדכתיב ישבר אימא גזה"כ הוא כמו שהקפידה תורה אבישול בלא בלוע. ותירצו כיון דחזינן דבכ"ח טעון שבירה ובכ"נ מהני מריקה ושטיפה ומה הפרש יש בין זה לזה. ובזה ל"ש לומר גזה"כ. אע"כ דההתורה הקפידה רק דבקדשים להוי בישול בלא בלוע כמו בעלמא. וממילא בכ"ח ישבר דאינו יוצא מידי דפיו ע"ש. וא"כ אם איתא דמצינו בשום פעם גם בהיתירא בלע הא דההתורה העידה. וכו' תקשי מנ"ל. ואי מדכתיב ישבר ולא מהני הגעלה בזמן היתר. אימא גזה"כ דבקדשים להוי האי טעם קלוש כמו טעם ברי וחזק בעלמא. ובכ"ח ישבר דאינו יוצא הכל ע"י הגעלה. ובכ"נ מהני מריקה ושטיפה כיון דיוצא הכל. אע"כ דבאמת כן דבהיתירא בלע מהני הגעלה. ומה דאמרי' בפסחים בחמץ התורה העידה. היינו בחמץ ששמו עליו. וא"צ לחול שם חדש ואסור כיון דאין יוצא הכל. וזהו מוכח שפיר דאם איתא דיוצא הכל א"כ מה הפרש יש בין כ"ח לכ"נ והיינו ממש כדברי הרמב"ם. אך כ"ז אם קיימי' בישול בלי בלוע אסור משא"כ אם בישול בלי בלוע מותר. א"כ מה"ת לנו להמציא זה. יותר יש לנו להוכיח מדכתיב ישבר ולא מהני הגעלה בזמן היתר הוא משום דנשאר בו טעם הרבה.

ואף דהיתירא בלע לא מהני הגעלה. וע"כ הא דקתני במתניתין זה חומר בחטאת וכו' היינו דמסברא כן דהגעלה מהני להחליש טעמו עד שאין מהראוי לחול שם איסור. וא"כ י"ל דזהו איבעי' דרמב"ח. דלכאורה קשה מה לו להמציא מבלתי הכרחי לומר בישול בלי בלוע אסור שהוא כמלתא בלא טעמא. ולפמ"ש י"ל דמתני' דוחקתו דקתני זה חומר בחטאת וכו' ואם איתא דבישול בלא בלוע מותר מאין לנו להמציא גזה"כ וכנ"ל. אע"כ דבישול בלי בלוע אסור. א"ד דמותר וס"ל למתני' הכי מסברא. וזהו איבעי' דרמב"ח. וא"כ יפה עשה הרמב"ם שהעתיק בכ"ח. דבכ"נ תקשי מאין לרמב"ח להמציא דבישול בלי בלוע ליתסר. אע"כ דמתני' קשיתי' וכנ"ל. וזהו רק בכ"ח ואפשר לומר דפשוט טעמא דהרמב"ם דדחיק ליה לישנא דזה חומר בחטאת וכו' ולא מפרש דאכיבוס קאי והיינו דחזינן דרמב"ח דקדק הכי. ודוק. והוא לע"ד כפתור ופרח:

ובזה ישבתי דברי רש"י בשמעתין ד"ה קדירות של מקדש וכו' למאי דאוקימנא דטעם משום בלוע וכו' והוא לכאורה תמוה דהיכן מצינו דנפשט איבעי' דרמב"ח. ולפמ"ש י"ל דגם רש"י מפרש לאיבעי' דרמב"ח כמ"ש והיינו שדקדק ופי' באיבעי' דרמב"ח לענין שבירה והיינו בכ"ח וכמ"ש. וא"כ לבתר דחזינן דרבה בר אהילאי אסרה למיכלה לריפתא לעולם אפי' בהיסק ע"כ ס"ל אף בהיתירא בלע לא מהני הגעלה לכ"ח. ואם איתא דבישול בלא בלוע מותר תקשי מנ"ל זה וכנ"ל. ואף אם נימא דמספקא ליה ואסרה מספיקא מ"מ הרי חזינן דעכ"פ לא דקדק לישנא דזה חומר בחטאת וכו' ומפרש דקאי אכיבוס. ובזה ל"ש לומר דמספקא. וממילא מה"ת לומר דבישול בלא בלוע אסור ואף דאיתותב רב"א היינו במה דס"ל אף היסק לא מהני אבל הגעלה בודאי לא מהני אף בהיתירא בלע. וגם במה דפרכי' וכי מאחר דאיתותב רב"א אמאי אמר רב קדירות בפסח ישברו. ולא משני בין בב"ח דהיתירא בלע ובין חמץ ששמו עליו. אלא ודאי דאין לחלק וממילא בישול בלא בלוע מותר וכנ"ל. ושפיר פרש"י וד"ק. ומהתימה לי על הרמב"ם מהא דרבה בר אהילאי וכו' והוא תמוה באמת אף בלא דברינו שכתבנו. וצע"ג:

וע' בסוגיא זו בכו"פ (סי' קג) שתמה אמ"ש הרא"ש בע"ז ליישב הא דהטעין הכתוב שבירה אף דנפגם בסוף לילה הוא גזה"כ. אבל מנ"ל לרבנן דמריקה ושטיפה בצונן. אימא מריקה בחמין ומגיעולי עכו"ם לא שמעי' הך גזה"כ וע"ש שנכנס לדחוקים:

ולענ"ד לק"מ והיינו כמ"ש הרא"ש שם ליישב הא דילפי' דכ"ח אינו יוצא מידי דפיו. ואף דבלא"ה גזה"כ. היינו מדחזינן דחילקה התורה בין כ"ח לכ"נ יע"ש. והבאתי דבריהם בדברינו הקודמים. וא"כ שפיר מוכח אם איתא דמריקה בחמין קשה לכתוב רק ושוטף דהוא בצונן כלישנא משטף במים וממילא מוכח דהוא בתר הגעלה. דאל"כ אלא כיון

דפגם הוא אינו טעון רק שטיפה בצונן. א"כ מה הפרש יש בין כ"ח לכ"נ. אע"כ דהוא לבתר הגעלה ובכ"ח ישבר דא"א להגעיל מקודם דאינו יוצא מידי דפיו. ומדכתיב ומורק יתירה היינו ע"כ מריקה בצונן. וק"ל.

אמנם אי תמוה הא תמוה אימא דאצטריך ומורק בחמין דאם בישל במקצת טעון הגעלה בכולו דלא שמעי' מג"נ. וגם מכ"ח דישבר כולו לא שמעי' דשאני התם דבשבירה ל"ש כבולעו כך פולטו. משא"כ בהגעלה סד"א כבולעו ע"י חם מקצתו חם כולו כך פולטו. וע' בהרשב"א בתהה"א (דף קכח) ואצטריך ומורק דבעי הגעלה בכולו גם אצטריך דבעי הגעלה במים ולא ביין ולא במזוג. וצע"ג:

עוד יש לי לתמוה על דברי הרשב"א בתהה"א שם. שכ' שם במשמרת הבית דל"א לענין חם מקצתו חם כולו כבכ"פ. ומה דאמרי' אותה למעוטי תרומה דבישל במקצת כלי אין טעון מריקה ושטיפה בכל הכלי. היינו בתרומה דהוא היתרא. ומצינו דמקילין בה לענין הרכינה ומיצה יע"ש. ותמוה לי מאד דמ"מ היכי אמרי' בסוגיין וטעמא מה דא"ק ואם בכ"נ וכו' תיפוק ליה בקדשים דמגעילין בזמן שנעשה נותר [וע' בהרשב"א בתהה"א דמוכח דעתו דעיקר מריקה ושטיפה דקרא מיירי לאחר שנעשה נותר ע"ש] ובכה"ג בכל איסורים טעון הגעלה. ועוד יש לתמוה מדברי רש"י במתניתין וע'. וצע"ג. ושאלתי לכמה וכמה רבנים מופלגים ואין פותר לי: